

контакти, проекти” (www.culturalbridge.iatp.org.ua). Лабораторією також готується проект по створенню центра з євроінтеграції та студентського центра з міжнародної освіти.

Отже, становлення інформаційного суспільства в Україні тісно пов'язане з євроінтеграційним процесом. Успішний розвиток першого неминуче підвищить імовірність успішності другого. Існуючі проблеми можуть бути розв'язані, коли у країні є активні люди. І діяльність кожної такої людини або групи людей, безсумнівно вносить вклад у розвиток інформаційного суспільства, а значить сприяє кроку вперед у євроінтеграції України.

Список літератури:

- 1 Вершинин М.С. Политические коммуникации в информационном обществе. —СПб.: Политическая мысль,2001.
- 2 Пильцер П. Безграничное богатство. Теория и практика экономической алхимии / Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. - М.:Academia, 1999.

О.З. Анісімович-Шевчук

(Львівський національний університет імені Івана Франка)

Громадянин – важливий учасник політичного життя сучасного українського суспільства

На межі третього тисячоліття в Україні виникли передумови динамічного розвитку суспільства. Події Помаранчевої революції продемонстрували прагнення українських громадян до змін. Сьогодні, коли проходить процес демократизації, права людини та свобода слова виступають певним фундаментом становлення молодій європейській держави. При цьому слід зазначити, що відбувається зростання ролі знань і технологій у житті соціуму, що найрадикальнішим чином змінює не лише способи створення громадських багатств, а й якісно обновлює методи політичної взаємодії людей, а також способи управління ними і суспільством.

Варто погодитися із всесвітньовідомим дослідником сучасності Е.Тоффлером, що “цілісність, індивідуальність і чиста, людська технологія” виступають символами розвитку нової епохи, у якій

“комунікаційний зв’язок створює всі умови для повного життєзабезпечення людини” [4; с. 5-6]. Автор приходить до висновку, що “ми знаходимося лицем до лица із останнім зсувом у політичній владі. Ми можемо перебудувати демократію, зробивши її відповідною ХХІ ст., або ж потрапити у середньовіччя, у нові Темні віки. Перший шлях пов’язаний із зсувом влади від держави до індивіду. Інший шлях загрожує перетворити індивіда в нуль” [4; с. 451].

Саме тому важливою рисою демократичного суспільства є можливість громадян брати реальну активну участь в управлінні, у вирішенні державних і громадських справ. Суспільство не може бути демократичним, якщо його громадяни позбавлені таких можливостей. Ще у 1966 р. японський вчений Й. Масуда, надавав вагоме значення “демократії участі”, яка базувалася б на шістьох принципах: 1) всі громадяни повинні брати участь у прийнятті рішень, або, принаймні, їх більша кількість; 2) “дух синергії” (the spirit of the synergy) та взаємодопомоги має пронизувати всю систему (тобто, при розв’язанні сильної проблеми кожна особистість співпрацює і діє, керуючись власним поглядом); 3) вся інформація, що стосується справ, має бути доступною для громадян; 4) всі отримані громадянами здобутки і понесені ними жертви мають бути рівномірно розподілені між ними; 5) вирішення питання має відбуватися шляхом переконання та узгодження; 6) після прийняття всіх рішень громадяни братимуть участь у його втіленні в життя [3].

І це не випадково, адже головною рисою демократії завжди була взаємодія. Політичні діячі (як представники конкретних громадян) повинні добровільно приймати колективні рішення, обов’язкові для політичного життя суспільства, держави, чи політичної системи в цілому. Вони мають співпрацювати, щоб змагатися, а також здатні діяти колективно за допомогою партій, асоціацій та рухів, аби обирати кандидатів, виробляти бажані напрямки дій, звертатися до влади та впливати на політику. Саме “сучасна політична демократія є такою системою правління, при якій владні структури відповідають перед громадянами за свої дії у

суспільній (public) сфері, а громадяни реалізують свої інтереси через конкуренцію і взаємодію своїх виборних представників” [5].

З появою громадянина як самостійного суб'єкта, що усвідомлює себе індивідуальним членом суспільства, наділений певним комплексом прав і свобод, і в той же час несе відповідальність перед суспільством, можна говорити й про розвиток громадянського суспільства. Відомий дослідник Габермас Ю., втілюючи ідеї громадянського суспільства [1], зазначав, що саме у межах суспільної сфери, відбуваються раціональні дебати та дискусії, за допомогою яких реалізується участь громадян у політичному житті суспільства. Таким чином, ідея суспільної сфери як неодмінної риси демократичного суспільства, пов'язана із поняттями суспільних інтересів, адекватної інформації та свідомої дискусії.

Хоч представники деяких наукових шкіл вважають історичну оцінку Ю.Габермасом суспільної сфери, що існувала у давні часи, неточними та ідеалізованими, але попри все, ця концепція залишається центральною темою й навіть “нормативним ідеалом” під час дискусій стосовно ролі ЗМІ як суспільного форуму для раціональної комунікації і демократичних дискусій. Як зазначають американські дослідники: “Ідея суспільної сфери і сьогодні зберігає певну цінність як своєрідний критичний орієнтир; вона змушує звертати увагу, наприклад, на важливість сфери соціальної комунікації, яку неспроможні цілковито контролювати ні держава, ні великі комерційні організації» [2].

Отже, сьогодні в Україні значну увагу, на наш погляд, слід віднести суспільному простору, де формується громадська думка і, яка набуває значної ваги при прийнятті важливих суспільно-політичних рішень. Вона стає постійним діючим фактором управління, за допомогою якого визначається політична позиція спільностей, даються поради щодо пошуку оптимальних політичних дій, виносяться рішення, регулюється поведінка індивідів, спільностей і т.д.

Основними каналами вияву громадської думки є не лише проведення референдумів, опитувань населення, зборів, маніфестацій, всенародних обговорень, а й функціонування

громадських ЗМІ (зокрема, преси, телебачення). Не випадково, на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства в Україні, важливу увагу відводиться створенню громадського телебачення. Адже, у цілому, формування громадської думки як політичного механізму презентації соціальних інтересів є результатом розвитку демократії. На жаль, питання громадського телебачення в Україні є лише предметом обговорення. Не говорячи вже про “електронну демократію”, “електронний уряд”, які сьогодні у світі стають надзвичайно актуальними.

Список літератури:

1. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. – Львів, 2000. – 318 с.
2. Кетлін Крос та Роберт А.Гакет. Політичні комунікації та новинні засоби масової інформації у демократичних країнах: конкуруючі підходи. – http://soc-gw.univ.kiev.ua/DEM_EDU/LIBRARY
3. Масуда Й. Комп'ютопія// Філософська і соціологічна думка. – 1993. - № 6. – С. 36-50.
4. Тоффлер Е. Метаморфози влади: знання, багатство и сила на порозі ХХІ века. – М.: Изд-во «АСТ», 2002. – 669 с.
5. Шміттер Філіп К. і Карл Террі Лінн. Що таке демократія... а що – ні// Глобальне відродження демократії/ За ред. Даймонда Л. і Платтнера М. – Львів: Ахілл, 2004. – С. 96-109.

М.І. Шкардибарда
(аспірант Інституту вищої освіти АПН України, м. Київ)

Проблеми підготовки вчителів в умовах переходу до інформаційного суспільства

Суспільство кінця ХХ – початку ХХІ століття характеризується рядом особливостей, властивих більшості сучасних соціумів світу. Це, насамперед, перехід країн до суттєво нового способу організації – інформаційного суспільства. Такі суттєві зміни у суспільстві вимагають також змін та реорганізації у всіх сферах